

เรื่อง  
การลงชื่อส่วนราชการและตำแหน่ง

นร ๐๕๐๒/๑๔๑๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การลงชื่อส่วนราชการและตำแหน่ง

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ตามบันทึกข้อความที่ นร. ๐๕๐๔/๕๕๕ ลงวันที่ ๓/ มกราคม ๒๕๖๘ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการลงชื่อส่วนราชการเจ้าของหนังสือ และการลงตำแหน่งของเจ้าของหนังสือ ตามข้อหารือของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข รวม ๒ ประการ ว่า

๑. การลงชื่อส่วนราชการเจ้าของหนังสือ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข นั้น ควรเป็น “สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข” หรือ “สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข” เนื่องจากตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ ได้แบ่งส่วนราชการจากกระทรวงเป็น สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมต่าง ๆ แต่ทางด้านการปฏิบัติปรากฏว่าการลงชื่อ ส่วนราชการทั้ง ๒ แบบ และ

๒. การลงตำแหน่งของเจ้าของหนังสือ ควรลงเฉพาะตำแหน่ง (เช่น “ปลัดกระทรวง” “อธิบดี” และ “ผู้อำนวยการ”) หรือลงตำแหน่งควบไปกับชื่อส่วนราชการ (เช่น “ปลัดกระทรวงสาธารณสุข” “อธิบดีกรมการแพทย์” และ “ผู้อำนวยการกองกลาง”) ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเห็นว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณฯ ยังมิได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องนี้ไว้ ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

สำหรับข้อหารือประการแรก ที่ว่า การลงชื่อส่วนราชการเจ้าของหนังสือควรเป็น “สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข” หรือ “สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข” นั้น เมื่อได้พิจารณาประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ อันเป็นกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมแล้ว ปรากฏว่าประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวได้กำหนดให้มีกระทรวง ทบวง และส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวงรวมทั้งสิ้น ๑๔ กระทรวงด้วยกัน (ข้อ ๒) และในแต่ละกระทรวงก็ได้แบ่งส่วนราชการออกไปอีกชั้นหนึ่ง เช่น สำนัก

นายกรัฐมนตรีก็แบ่งส่วนเป็นสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ฯลฯ (ข้อ ๔) กระทรวงสาธารณสุขก็แบ่งออกเป็น สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมอนามัย ฯลฯ (ข้อ ๒๖) ทบวงมหาวิทยาลัยก็แบ่งออกเป็นสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดทบวง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯลฯ (ข้อ ๒๘ ตรี) ประกอบกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๐๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ อันเป็นกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ในส่วนที่ ๑ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ก็มีบทบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับชื่อส่วนราชการดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๖ ด้วย นอกจากนี้ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เช่น พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๒๓ ก็กำหนดเกี่ยวกับชื่อส่วนราชการดังกล่าวไว้สอดคล้องกับประกาศของคณะปฏิวัติทั้งสองฉบับนั้นจึงเห็นได้ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติทั้งสองฉบับ และพระราชกฤษฎีกาต่างๆ ดังกล่าวได้กำหนดชื่อส่วนราชการเหล่านี้ไว้ชัดเจนแล้ว ดังนั้น การเรียกชื่อส่วนราชการต่างๆ เหล่านี้ จึงต้องเรียกชื่อตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว แต่ในกรณีที่ส่วนราชการบางส่วนราชการที่มีชื่อตรงกันในแต่ละกระทรวง คือ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี และสำนักงานปลัดกระทรวงการเรียกชื่อส่วนราชการเหล่านี้ก็ควรต้องระบุชื่อกระทรวงเจ้าสังกัดต่อท้าย เช่น สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุขหรือสำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดความสับสนว่าส่วนราชการนั้นๆ ขึ้นอยู่กับกระทรวงใด โดยสรุปแล้ว ในข้อหาหรือประการนี้ การเรียกชื่อส่วนราชการที่ถูกต้องควรใช้ว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น

สำหรับข้อหาหรือประการที่สอง ที่ว่า การลงตำแหน่งของเจ้าของหนังสือควรลงตำแหน่ง เช่น “ปลัดกระทรวง” “อธิบดี” “ผู้อำนวยการ” หรือลงตำแหน่งควบไปกับชื่อส่วนราชการ เช่น “ปลัดกระทรวงสาธารณสุข” “อธิบดีกรมการแพทย์” และ “ผู้อำนวยการกองกลาง” นั้น เมื่อพิจารณาประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางแล้ว ปรากฏว่าได้มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง และกรม (ข้อ ๕) ดังนั้น การเรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ดังกล่าว จึงอาจแยกออกเป็น

๑. กรณีสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ข้อ ๑๘ ได้ระบุชื่อตำแหน่ง “ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี” ไว้ชัดเจน ดังนั้น การเรียกชื่อตำแหน่งจึงต้องเป็นไปตามที่กำหนดในข้อ ๑๘ ดังกล่าว

๒. กรณีกระทรวงและทบวงซึ่งมีปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวง เป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงหรือสำนักงานปลัดทบวง แล้วแต่กรณี ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ข้อ ๒๓ และข้อ ๒๔ ระบุชื่อเรียกตำแหน่งไว้ว่า “ปลัดกระทรวง” และ

“ปลัดทรวง” ซึ่งสอดคล้องกับชื่อตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ด้วย ดังนั้น ในการเรียกชื่อหัวหน้าส่วนราชการเหล่านี้ จึงต้องเรียกตามนั้นและสมควรระบุชื่อกระทรวงหรือทบวงเจ้าสังกัดควบไปด้วย เช่น ปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข และปลัดทรวง ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดความสับสนว่าหมายถึงกระทรวง ทบวงใด

๓. กรณีกรมซึ่งมีอธิบดีเป็นผู้ดูแลบังคับบัญชา (ข้อ ๓๖) ในการเรียกชื่อตำแหน่งของหัวหน้าส่วนราชการ สมควรระบุชื่อส่วนราชการควบไว้กับชื่อตำแหน่งดังกล่าวด้วย เช่น อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดความสับสนว่าหมายถึงกรมใด

๔. กรณีกอง ซึ่งมีหัวหน้ากองหรือผู้อำนวยการกองเป็นผู้ดูแลบังคับบัญชา (ข้อ ๓๓) ในการเรียกชื่อตำแหน่งดังกล่าว จึงต้องเรียกตามนั้นและสมควรระบุชื่อส่วนราชการควบไว้กับชื่อตำแหน่งเช่นเดียวกับกรณีตาม ๓ เช่น หัวหน้ากอง กองกลาง ผู้อำนวยการกอง กองการเจ้าหน้าที่ เป็นต้น (ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ได้บัญญัติรองรับชื่อตำแหน่ง หัวหน้ากอง และผู้อำนวยการกองไว้เช่นนั้นด้วย เช่นในมาตรา ๑๘ ซึ่งว่าด้วยองค์ประกอบของ อ.ก.พ. กรม)

อนึ่ง สำหรับกรณีตำแหน่ง “รัฐมนตรีว่าการกระทรวง” รัฐมนตรีว่าการทบวง” “รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง” และ “รัฐมนตรีช่วยการทบวง” นั้น ตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาจนถึงปัจจุบัน การเรียกชื่อตำแหน่งดังกล่าวเช่นที่ปรากฏในประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ใช้นามว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ฯลฯ” (รก.๒๔๗๕/๕๗๔) ในพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบการสภาพเศรษฐกิจ พุทธศักราช ๒๔๗๖ ใช้นามว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ” (รก. ๒๔๗๖/๔๒๗) และในบทบัญญัติมาตราการรักษาการแห่งพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาทั้งหลายก็ใช้เรียกชื่อตำแหน่งดังกล่าวไว้เช่นนั้นตลอดมา ทั้งนี้โดยไม่มีคำว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง กระทรวงกลาโหม ฯลฯ ที่ใดเลย

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา